

59

NH

4651/2869

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata

67. sz.

E M L Ő S Ő K II.

Állattani sorozat: 16.

Készült: 1952. évben.

I. Emlősök rendjei. Ebben a sorozatban az emlősöket fejlődési sorrendjükben a következő rendekben mutatják be:

Csőrös emlősök	foghijasok
erszényesek	ormányosok
rovarevők	cettek
denevérek.	

2. Kloakások rendje. Erre a rendre jellemző, hogy szervezetük némely sajátosága a hüllőkre emlékeztet, de egyes tulajdonságai a madarakhoz való hasonlóságot is mutatnak.

3. Csőrös emlős. Ausztrália sekély folyóiban él a kacsacsőrű emlős. Hengerded testét szőr borítja. A vízben élő élelmét kacsacsőrűszerű szájszervével szerzi meg. Ujjai közt uszóhártya van. Lakóhelyét a folyópartok oldalába vájja.

4. Csőrös emlős fióka. A csőrös emlősök tojásokkal szaporodnak, de a tojások más szerkezetűek, mint a madaraké. A tojásokból kikelő fiókáit tejmirigyekből táplálja, ez mutatja az emlős jellegét.

5. Hangyászün. Ausztráliában él a hangyászün. Külseje a sündisznóra emlékeztet. Állkapcsai megnyultak, csőrűszerűek. Tojással szaporodik, amit a hasán lévő erszénybe tesz és ott költi ki. Utódát az erszényében lévő tejmirigyből táplálja.

6. Erszényesek rendje. Ausztrália jellegzetes állatai, kisebb fajtái Amerikában is előfordulnak. A földtörténet középkorában jelentek meg, a ma élő fejlettebb emlősök őseinek tekinthetők.

7. Erszényes róka. Ausztrália mindenevő ragadozó állata az erszényes róka, azonban tulajdonságai csak részben egyeznek a rókáéval, életmódja főleg a mókuséval egyezik meg. Ügyetlen ragadozó, főleg gyümölcsökkel él.

8. Oposzum. Amerika jellemző erszényes patkánya az oposzum, azonban a földtörténet ujkorának elején az egész világon el voltak terjedve. Zömök testük, hegyes orruk, hosszú függeszke-déshez alkalmazkodott farkuk van. Ragadozó természetűek. Prémük értékes.

9. Kenguru. Legismertebb erszényes a kenguru. Ausztrália füves pusztáin él. Növényevő. Hátsó lábai igen fejlettek, melyekkel gyors mozgásra képes. A képen jól láthatjuk az erszényt, melyben fiókáit neveli.

10. Méhlepényes emlősök csoportja. Az anyagállat a magzatot hosszabb ideig hordja testében a méhben, ezért méhen belüli fejlődése folyamán megjelenik a méhlepény.

11. Rovarevő emlősök. Kisebb termetű, kezdetleges szervezettü emlősök. Az ősi -- ragadozó - rovarrevő emlősökhöz ezek állanak legközelebb.

12. Vakond. A vakond a földben él, ahol járatokat tur magának. Teste ehhez az életmódhoz alkalmazkodik /lásd tankönyv és az ábrát/.

13. Sün. Hasznos rovarrevő a sün. Testét jellemző szarufüggelék, túske borítja. Rejtékét csak este hagyja el.

14. Denevérek rendje. A többi emlősöktől abban különböznek, hogy repülni tudnak. Róptükben szélesre nyitott szájukkal fogják meg a repülő rovarokat. Szárnyuk bőrfüggelék. A madarak és a denevérek szárnykifejlődése semmiféle kapcsolatot nem mutat egymással.

15. Denevér. A denevér repülőhártyája a végtagok, a törzs és a fark között van kifeszítve. Földön nehézkesen mozognak. A nálunk élő denevérek táplálék hiányában téli álomba merülnek.

16. Hosszufülű denevér. Nevét erősen fejlett füleiről kapta. Cincogó hangot ad, melynek visszaverődéséből tud tájékozódni a sötétben is. A képen jól megfigyelhetjük a kiterjesztett szárnyu denevért mozgása közben, az elhagyatott helyeken lévő fészket és az alvó denevér jellemző helyzetét.

17. Foghijasok rendje. Metsző és szemfogaik általában hiányoznak. Zápfogaikat sem borítja zománcréteg, mint a többi emlősét. Agyvelejük igen kezdetleges. Különböző életmódu és külsejű állatok tartoznak ebbe a rendbe.

18. Lajhár. A háromujjú lajhár feje némileg hasonlít a majoméhoz. Lábai nagyon hosszúak. Ezeken 3-3 ujja és ezek végén sarlós karmai vannak. Fákon él, fālevelekkel táplálkozik. Mozgása lomha.

19. Sörényes hangyász. Nevét azért kapta, mert kigyóalakú ragadozó, nyelvvel hangyákat és természeteket gyűjt táplálékul. A hangyabolyokat erős karmu mellső lábaival bontja szét. Ez az aránylag nagytermetű állat Délamerikában honos.

20. Őves állat. Testét szarupáncél fōdi. Délamerikai állat. Veszély esetén ugyanugy összegömbölyödik, mint nálunk a sün. Kiveszőfélben lévő állat, növényekkel és rovarokkal táplálkozik.

21. Ormányosok rendje. A szárazföld legnagyobb emlősállatai tartoznak-e rendbe. Legjellemzőbb szervük az ormány, mely az orr husos részeiből és a felső ajakból alakult ki. Az ormány végén orrnyílások és kis ujjformájú toldalék van. Szájukból 2 agyar áll ki, ezek átalakult metszőfogak. A száj mélyén még csak egy-egy hatalmas működő zápfoguk van.

22. Indiai elefánt. Csak a himnek van agyara. Megszelidítve szelid, békés állat. Mint házi állatot a legkülönbözőbb munkák elvégzésére használják.

23. Afrikai elefánt. Homloka laposabb, füle nagyobb, természetete sokkal vadabb az indiai elefántnál. Ezért háziállatként nem is használják. Megszelidítése folyamatban van.

24. Cettek rendje. A tengerek és Óceánok óriásai a cettek. A tengert sohasem hagyják el. A vízi életmód hatására igen erősen megváltoztak, de jellemzően mind emlősök, tüdővel lélegzenek, utódaikat szülik és azokat tejjel táplálják.

25. Grönlandi bálna. A vízi életmódhoz való alkalmazkodás: hengerded teste, esőkevényes végtagjai, hatalmas farka külsőleg a halakhoz teszi hasonlóvá. Nagysága 25-30 m-t is eléri.

26. Bálna feldolgozása. Az elejtett bálnákat iparilag a szárazföldön, napjainkban az "uszó gyárak"-ban rögtön a tengeren is feldolgozzák. Méreteikről a kép alapján is fogalmat alkothatunk.

FELSŐOKTATÁSI JEGYZETELLÁTÓ VÁLLALAT BUDAPEST

Felelős vezető: Heitler Imre

8-2319/67/PE.